

Nikiṇi poya – Sāvana uposatha (srpen)

Nikiṇi – den úplňku uposatha

Úplněk Nikiṇi *poya* má v buddhistickém kalendáři velký význam. Podle buddhistické historie se v den Nikiṇi úplňkové *poyi* odehrálo mnoho významných událostí. Vznešený

Buddha kázal o důležitosti dodržování kázně mezi *bhikkhuy*. Jedná se o obousměrný proces mezi *bhikkhuy* a laiky. Jejich vzájemné spojení je považováno za zlatou nit, která je spojuje. Nikiṇi *poya* je tedy druhou *poya* v sezóně *vassa* a připadá na srpen. Je prvním svoláním buddhistických mnichů do *Dhamma Saṅgāyanā*. Nikiṇi *poya* je řazena na druhé místo po *Vesakhā*, protože označuje první koncil 500 *bhikkhū*. První koncil hrál

zásadní roli při dláždění cesty nové tradice.

Důležité události, které se odehrály v den Nikiṇi *poya*:

- Ctihodný Ānanda se stal *arahatem*
- První koncil mnišské Saṅghy (*Dhamma Saṅgāyanā*)
- Ustanovení pravidel pro období *vassa*

Ústraní *vassa* (*vassāna*)

Ústraní *vassa*, které začíná *Esala poya*, pokračuje i během Nikiṇi *poya*. Začíná obdobím dešťů neboli období *vassa*. *Vassa* je přibližně tříměsíční období, kdy se všichni buddhističtí mniši a mnišky vyhýbají venkovním aktivitám a tráví dny intenzivním spirituálním úsilím. Tradiční *vassa* ústraní se provádí dvěma způsoby. *Bhikkhuové*, kteří nemohou dodržovat *vassa* v předchozí den *poyi*, tak činí v den Nikiṇi *poya* a je znám jako ‚*Pasu vassa*‘. Mnich, který je v řádu, nemůže opustit místo kde pobývá po celé období *vassa*. Buddha však dovolil odejít, pokud se mnich může do týdne vrátit. To bylo ustanoveno na Nikiṇi *poya*.

„Mniši, tímto vás oba (*bhikkhu* a *bhikkhunī*) žádám a dovolím vám dodržovat *vassa* (ústraní) během období *vassana*. Pokud by však chtěl mnich v tomto období opustit své sídlo z určitého důvodu, má zvláštní povolení odejít, ale měl by se vrátit na stejné místo, aniž by překročil sedm dní nebo do sedmi dní (*sattahakaraṇa*).“

V Buddhově životě měli mniši ve zvyku chodit po domech a žebrať o almužnu (*piṇḍapāta*). Když to provozovali v období dešťů, bylo to pro laiky nepohodlné. V buddhistickém učení platí zásada nebýt ostatním na obtíž. Poté, co Buddha získal informaci, že žebrání o almužnu v období dešťů je pro laiky obtížné, nařídil mnišské *Saṅge*, aby nechodili pro almužnu a neprováděli žádné rozpravy o Dhammě, ale aby v období dešťů setrvali v příbytcích a věnovali se vlastní praxi. Tehdy vznikl zvyk starat se o mnichy, nabízet jim jídlo ubytování, roucha a příbytky.

Období začínající *vassana* je událostmi nabitým obdobím velké důvěry, které vytváří

zvláštní duchovní probuzení mezi následovníky, což má obrovský dopad na jejich morální život. *Vassa* zůstávají velmi důležitá pro praktikující laické buddhisty, kteří čekají na začátek období *vassa*, aby se mohli věnovat duchovním činnostem a získávat zásluhy prostřednictvím starání se o mnišskou *Saṅghu*. Laici pozvali *mahā Saṅghu*, aby dodržovala *vassa* prostřednictvím *vassa aradhana piṅkama*.

Povinností *dāyaka sabhāva* (laický důvěrník) je dohlížet na to, aby vyhověl *Saṅge* a jejím požadavkům.

Největší následovnice Buddhy Visākha dosáhla *‘sotāpanna’* - vstupu do proudu, prvního ze čtyř stupňů k uskutečnění osvobození, vedoucího k *arahatství*, v útlém věku sedmi let. Visākha *mahā upāsikā* se svolením Vznešeného poskytovala *bhikkhūm* v období *vassa* roucha. Další následovníci také nabízeli almužny a starali se o potřeby *bhikkhū*. To se též odehrávalo v období Nikiṇi.

První Dhamma saṅgāyanā (Koncil Saṅghy)

Nejvýznamnější událostí vztahující se ke dni Nikiṇi *poya* byla první Dhamma *saṅgāyanā* (shromáždění), které se konalo v jeskyni *Sattapanni* v Rājagahanuwara před mnoha staletími. Od Buddhovy *parinibbāny* tehdy uplynuly tři měsíce a starší žáci Vznešeného cítili potřebu prosadit určité zásady a pravidla týkající se chování *mahā Saṅghy*.

Jistý mnich se choval způsobem nevhodným vůči *mahā Saṅge* proto se konalo toto shromáždění, kterému předsedal Mahākassapa thera. Během této události také dosáhl *arahatství* Buddhův hlavní žák Ānanda thera. Působil jako Buddhův hlavní ošetřovatel a byl považován za druhého po Vznešeném, co se týče rozvážnosti, inteligence a moudrosti, přesto však za jeho života *arahatství* nedosáhl, neboť k tomu mohlo dojít až po Buddhově *parinibbāně*. *Dhamma saṅgāyanā* začala se 499 *bhikkhuy*,

přičemž Ānanda *thera*, který se stal *arahatem* v předvečer této události, zvýšil celkový počet shromážděných na 500.

Na obrázku je jedna ze 7 jeskyní *Sattapanni*, kde se konal první buddhistický koncil ~ 483 př. n. l. Před jeskyní byl postaven obrovský dřevěný sál, kde se sešlo 500 *arahatů*. Postavil ho král Ajatasattu, který se snažil vykonat něco dobrého poté, co zabil svého otce, dobrého krále Bimbisāru, krále Magadhy.

Nikiṇi poya na Sri Lance

Na Srí Lance buddhisté slaví Nikiṇi *poya* ve velkém měřítku. Navštěvují kláštery s květinovými dary a využívají svátek k náboženským aktivitám. Tento den má zvláštní význam, protože každoroční Kandy Esala Perahera končí denní *peraherou* (slavnostní průvod) v den Nikiṇi *poya* za úplňku. Svátek je také oslavou srílanské identity, setkávají se při něm různé komunity, aby uctily posvátné relikvie Buddhova zubu, která je uložena v chrámu Zubu v Kandy. *Perahera, Perahera* je sama o sobě silným zážitkem a stojí za to ji spatřit na vlastní oči.

Bhikkhunī Visuddhi

Zdroje: Duruthu pohoya, Soma Jayakody